

Vi må gøre op med myten om den heroiske arkitekt, som skaber orden i verden

Henrik Valeur, 2021

Regeringen indgik for nylig [aftale med en række partier om etablering af 'Fonden for blandede byer'](#), som har til formål at øge antallet af almene boliger i byerne og afhjælpe hjemløshed ved at give kommunerne anvisningsret til flere billige almene boliger. Aftaleparterne er bevidste om, at herbergspladser ikke løser problemet med hjemløshed – men som de fleste ved, løses det heller ikke alene ved at anvise billige boliger, omend det da er en god begyndelse.

Problemet er ikke kun manglen på billige boliger, men, [som statsministeren har udtrykt det](#):

”Der mangler rummelighed i mange af vores større byer, hvor grupper af hjemløse holder til. Byerne er blevet for pæne, så der er ikke længere plads til de skæve eksistenser eller de skæve områder, hvor de kunne holde til.”

Den manglende rummelighed i byerne er ikke kun et problem for de hjemløse. Som bysociologen Richard Sennett påpegede i den nu klassiske bog 'The Uses of Disorder' (1970, genudgivet 2021), er det i mødet med det uvante og det, der ikke opfører sig, som vi forventer, og i forsøget på at overkomme vores uoverensstemmelser og finde os til rette med, de der ikke ligner os selv, at vi vokser som mennesker.

Det er netop det, den rummelige, sammensatte og foranderlige by giver mulighed for. Men det er, som statsministeren siger, ikke sådan, byerne ser ud i dag, og da slet ikke de nyere bydele, der er udviklet som simple maskiner til at køre så forudsigeligt og

gnidningsfrit som muligt – nøjagtig det, som Sennett kritiserede for godt 50 år siden.

Sennett skrev om behovet for at blive konfronteret med det anderledes i en tid, hvor den stigende materielle velstand gjorde folk stadigt mere uafhængige af hinanden, og færre og færre derfor var tvunget til at møde 'de andre'. I massevis flygtede de i stedet ud af byerne, ud til de 'pæne' nye forstæder, hvor man kun møder dem, der ligner en selv, og hvor alt, hvad der skiller sig ud, bliver holdt nede og ude.

De resignerede og overgav sig, i Sennetts ord, til det forudsigelige, komfortable og rutineprægede liv.

Kernekorens idealer er flyttet tilbage til byen

Siden er trenden vendt, og mange af dem, der dengang flyttede ud af byerne, er de seneste årtier flyttet tilbage. Måske de alligevel savnede noget i 'det perfekte liv'. Ikke desto mindre er det netop kernekorens og parcelhuskvarterets idealer om tryghed, renhed og orden, de er præget af, og da det er dem, der er blevet bygget for i byerne de seneste årtier, er det også deres idealer, som har været bestemmende for den arkitektur, der er blevet opført.

Hvis man ønsker byer, hvor mennesker med forskellige livserfaringer, -vilkår og -drømme skal kunne udvikle sig, både hver for sig og sammen, må man gøre op med myten, som generationer af arkitekter er blevet opdraget med på arkitektskolerne om den 'heroiske' arkitekt, der skaber klarhed og orden i verden. Men som derved også gør verden mere statisk og ensartet.

Arkitekten må finde en ny rolle, ikke som den der arbejder *for* nogen, men som den, der arbejder *med* nogen, nemlig dem der bruger arkitekturen. Hvis folk selv er med til at udforme og omforme deres fysiske omgivelser, vil de i højere grad være tvunget til møde og prøve at forstå hinanden. Det kan godt være, at det gør arkitektens arbejde mere besværligt, men det er en mulighed, for at også vi arkitekter kan udvikle os.

Selvbyg bekæmper hjemløshed

Hvis man giver folk mulighed for sammen med andre at skabe deres egne boliger, er det også en effektiv måde at bekæmpe hjemløshed. Og for den sags skyld ensomhed. Desværre er der tilsyneladende intet af dette, åbenbart heller ikke en statsministers ord, der gør indtryk på myndighederne, som netop har besluttet at rydde de hjem og det fællesskab, folk selv har skabt i Erdkehlgraven på Holmen i København. Kystdirektoratet rydder boligerne på vandet, mens Slots- og Kulturstyrelsen rydder den fælles have på land.

Og det går de i gang med i begyndelsen af januar, hvilket selvfølgelig er det værst tænkelige tidspunkt på året at blive gjort hjemløs.

Denne artikel har været publiceret som debatindlæg i Politikenbyrum, 16 december 2021.

This article may be copied or reprinted for noncommercial purposes as long as proper citation standards are observed (author, title, date).